

Тому одним із ключових завдань є трансформація бюджетних ресурсів у чинник ефективного, соціально орієнтованого економічного зростання, забезпечення переорієнтації бюджетного механізму, перетворення його в ефективний інструмент соціально-економічної стратегії. Незбалансованість та низька ефективність державних фінансів, зокрема бюджету, що зберігаються і під час економічного зростання, зумовлені системними помилками бюджетної політики, її суто фіскальною спрямованістю.

Аналіз досліджень і публікацій. Сутність, зміст бюджетної політики України та основні її стратегічні цілі розглянуто вітчизняними вченими, членами бюджетного комітету, членами виконавчих органів оперативного управління бюджетом, що відображено в літературних джерелах [1-5].

Постановка завдання. Основною метою бюджетної політики є оптимальний розподіл валового внутрішнього продукту між галузями економіки, соціальними групами населення, територіями. На цій основі має забезпечуватися стійке зростання економіки, удосконалення її структури, створення умов для розвитку господарських одиниць різних форм власності, спільних з іноземним капіталом, акціонерних товариств, орендних і комерціалізованих підприємств. За таких умов важливе значення має також створення надійних соціальних гарантій населенню.

Викладення матеріалу та результати. Бюджетна політика - сукупність заходів держави щодо організації та використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного і соціального розвитку країни.

Бюджетна політика - форма свідомої діяльності владних структур, але її основні засади формуються відповідно до того, яка модель економічної системи прийнята в даній державі і яку визначено кінцеву мету економічної діяльності.

Зміст бюджетної політики багатогранний. Вона включає такі найважливіші ланки:

розроблення науково обґрунтованої концепції розвитку бюджету як важливого інструменту регулювання соціально-економічних процесів;

визначення основних напрямів мобілізації й використання бюджетних ресурсів на перспективу і поточний період, при цьому виходять із шляхів досягнення поставлених цілей, передбачених економічною політикою, враховуються зовнішні і внутрішні чинники, можливості зростання бюджетних ресурсів;

здійснення практичних дій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

Єдність і взаємозв'язок трьох основних ланок визначають зміст і завдання бюджетної політики.

Перше завдання бюджетної політики можна сформулювати як постійне сприяння розвитку виробництва, підтримання підприємницької активності, підвищення рівня зайнятості населення.

Іншим важливим завданням бюджетної політики держави є мобілізація і використання бюджетних ресурсів на забезпечення соціальних гарантій. Як відомо, можливості ринкової економіки все ж обмежені. Ці обмеження особливо чітко виявляються при розв'язанні соціальних проблем суспільства. Більшість соціальних гарантій має загальнодержавне значення, їх неспроможні вирішити підприємницькі структури і навіть цілі компанії. Але потребу в них відчувають усі. Такими соціальними гарантіями є освіта, оборона, охорона здоров'я, культура, державне управління, єдині енергетичні й комунікаційні системи то - що. Не менш важливе значення мають соціальне страхування, допомога малозабезпеченим та інші види допомоги.

Третє завдання бюджетної політики - вплив за допомогою бюджетного механізму на раціональне використання природних ресурсів, заборону технологій, що несуть загрозу здоров'ю людини. З одного боку, держава домагається від підприємницьких структур відшкодування витрат на відновлення природного середовища, а з другого, використовуючи фінансові важелі, - закриття шкідливих виробництв і впровадження передових ресурсозберігаючих технологій. Цими інструментами є податки, штрафи та інші санкції.

Бюджетна політика як одна з рушійних сил розвитку України передбачає у 2012 році подальшу стабілізацію державних фінансів, забезпечення економічного зростання та розбудову конкурентоспроможної економіки, підвищення стандартів життя для підтримки збалансованого розвитку держави.

Основні напрями бюджетної політики на 2012 р. ґрунтуються на положеннях Програми економічних реформ на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» та Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України

«Модернізація України - наш стратегічний вибір», а також Концепції Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2012 р.

Основні напрями бюджетної політики на 2012 р. передбачають: зростання реального валового внутрішнього продукту (ВВП) на рівні 6,5 %; утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету на рівні 2,5 % ВВП; фінансування бюджетного дефіциту переважно шляхом здійснення внутрішніх запозичень; зменшення частки перерозподілу ВВП через зведений бюджет порівняно із врахованим у 2011 р. (28,7 %) шляхом: - зниження темпів зростання реалізації підакцизних товарів у зв'язку з підвищенням ставок акцизного податку; - зменшення питомої ваги у ВВП надходжень плати за землю та надання адміністративних послуг; - зміни починаючи з 2012 р. порядку та строків перерахування Національним банком частини прибутку до державного бюджету; поліпшення управління державним боргом з метою подальшого скорочення його обсягу до економічно безпечного рівня (не більше 30 % ВВП); надання державних гарантій в обсязі не більш як 1 % ВВП для реалізації виключно інвестиційних та інноваційних проектів, спрямованих, зокрема, на розвиток експортного потенціалу національної економіки; підвищення ефективності здійснення капітальних видатків і встановлення частки інвестиційних видатків зведеного бюджету на рівні не менш як 5% ВВП; забезпечення прозорості системи державних фінансів на основі створення та впровадження інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»; поліпшення менеджменту державних підприємств; продовження співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями для поліпшення інвестиційного клімату України та залучення інвестицій.

Розвиток національної економіки у 2012 р. передбачається здійснювати в умовах створення фінансових можливостей для відновлення інвестиційної активності та активізації процесів модернізації національного виробництва шляхом подальшого проведення податкової реформи, поліпшення бізнес-клімату, активізації кредитування банківською системою реального сектору економіки та здешевлення вартості кредитних ресурсів, що надаються підприємствам реального сектору економіки, реалізації виваженої соціальної політики, спрямованої на підвищення рівня життя населення, узгодженого з можливостями економіки, виходячи з таких орієнтованих основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2012 р:

ВВП номінальний - 1475,5 млрд. грн; ВВП реальний, темп зростання - 106,5 %; індекс споживчих цін (грудень до грудня попереднього року) - 107,9 %; індекс цін виробників (грудень до грудня попереднього року) - 109,7 %; рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці, - 7,2-7,7 %. Дані показники сприяють проведенню комплексних реформ в економіці та бюджетній сфері, виваженої та послідовної податково-бюджетної політики.

Інвестиційна активність підтримуватиметься шляхом поліпшення фінансового стану підприємств в умовах зміцнення банківської системи та проведення фіскальної політики, спрямованої на зниження податкового навантаження та створення умов для покращення інвестиційного клімату.

Стабілізація економічного розвитку, посилення інвестиційної активності сприятимуть збереженню курсової стабільності гривні, а здійснення заходів із забезпечення повної продуктивної зайнятості та регулюючих заходів, спрямованих на ліквідацію прихованого безробіття, - зниження рівня безробіття у 2012 р.

Основними напрямками передбачено впровадження на рівні головних розпорядників бюджетних коштів середньострокових інвестиційних планів у межах граничних сум середньострокового бюджету з інвестиційних проектів, що пройшли процедуру оцінювання; збалансування фінансового стану Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» та її дочірніх підприємств і компаній без залучення бюджетних коштів, державних цінних паперів, надання розстрочень і відстрочень із сплати податкових зобов'язань і затвердження на цій основі бездефіцитного фінансового плану в установленій законодавством строк.

Відповідно до Державної програми економічного і соціального розвитку головні зусилля будуть спрямовані на закріплення економічного зростання на основі його інноваційно-інвестиційної складової, забезпечення доступу до результатів економічного зростання для якомога більшої кількості громадян, справедливої оплати праці та повноцінного відновлення робочої сили, запровадження стимулів для збільшення індивідуальних доходів громадян шляхом підвищення продуктивності праці з метою досягнення головної мети розвитку – підвищення добробуту населення України.

Реалізація бюджетної політики спрямована на формування сприятливого макроекономічного середовища, здійснення послідовних та ефективних заходів у податково-бюджетній сфері, забезпечення стабільності державних фінансів, високих темпів економічного зростання на основі проведення модернізації економіки держави та підвищення її конкурентоспроможності, формування бюджету на 2012 р. за принципом середньострокового бюджетного планування з чіткими фіскальними та видатковими орієнтирами.

Також передбачені пріоритетні завдання податкової політики. Реалізація податкової політики передбачає розроблення та внесення змін до Податкового кодексу України з метою зміни ставок оподаткування, визначених в абсолютних значеннях, з урахуванням індексів споживчих цін, індексів цін виробників промислової продукції щодо деяких податків і зборів; адаптації податкового законодавства України до законодавства Європейського Союзу; підвищення ефективності адміністрування податків; зменшення обсягу податкової звітності; своєчасне бюджетне відшкодування податку на додану вартість; проведення моніторингу застосування норм Податкового кодексу та усунення виявлених недоліків.

Державною програмою економічного і соціального розвитку України заплановано здійснення заходів з приватизації банків, у капіталізації яких взяла участь держава; удосконалення законодавства у сфері земельних відносин з метою ефективного державного управління земельними ресурсами та функціонування прозорого ринку землі; затвердження порядку проведення інвентаризації об'єктів державної власності, припинення практики реорганізації професійно-технічних навчальних закладів у структурні підрозділи вищого навчального закладу.

Передбачено вжиття заходів до здійснення активних операцій, пов'язаних з управлінням державним боргом і ліквідністю єдиного казначейського рахунка, у межах граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду з метою підвищення ефективності управління державним боргом

Розвиток промисловості України у 2012 р. буде здійснюватися на основі активної промислової політики з урахуванням проведення реформ, посилення їх стимулюючого впливу на розвиток виробництва.

За песимістичними оцінками зростання промислового виробництва у 2012 р. планується на рівні 5,5 %. Заходи Державної програми економічного і соціального розвитку України спрямовані на покращення цього показника на рівні 8,3 %.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Результати дослідження є вираженням ідеї, стратегічних цілей бюджетної політики України. Успішна реалізація поставлених завдань надасть можливість забезпечити утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету у 2012 р. на рівні 2,5 % ВВП, забезпечити ефективне і раціональне управління державними фінансами, насамперед подолання бідності і поліпшення якості життя найбільш уразливих верств населення, вдосконалити податкове законодавство, нормативну базу у податково-бюджетній сфері, що сприятиме формуванню державного бюджету за принципом середньострокового бюджетного планування з чіткими та видатковими орієнтирами.

Для досягнення поставлених середньострокових завдань бюджетна політика буде формуватися і реалізовуватися таким чином, щоб забезпечити необхідні умови для підвищення самодостатності економічного і соціального розвитку країни та кожного з її регіонів.

У подальших дослідженнях авторами планується більш детально розглянути показники прогнозу економічного та соціального розвитку України з метою забезпечення зростання добробуту і підвищення якості життя населення за рахунок позитивних структурних зрушень в економіці, підвищення конкурентоспроможності як основи для збалансованого зростання стандартів та показників економічного розвитку, значного масштабу перерозподілу валового внутрішнього продукту через бюджетну систему країни.

Список літератури

1. **Василик О.Д.** Бюджетна система України: підруч. / **О.Д. Василик, К.В. Павлюк.** - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 406 с.
  2. **Пасічник Ю.В.** Бюджетна система України: навч. посіб. / **Пасічник Ю.В.** - К.: Знання-Прес, 2006. - 607 с.
  3. Відомості Верховної Ради України. - 2011. - №39. - Режим доступу до журн.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/3358-17/print1321961582763780>
  4. Пенсійний Фонд України. - Режим доступу: <http://pfu.dn.ua/ua/news/detail.php?ID=82149>
  5. Агенція регіональної інформації та аналітики. - Режим доступу: <http://galinfo.com.ua/print/87681.html>
- Рукопис подано до редакції 21.07.11